

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

3. Quibusdam conueniar ratio naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

est natura, à quo habet motus esse naturalis pro ut motus naturalis opponitur violento ac neutri: ergo, si calefactio conuenit naturaliter igni tanquam principio actiuo adeo, ut nisi conueniret ipsi, violentaretur, principium actiuum ut sic, est verè natura.

Hoc est potissimum Maffrij fundamentum recedendi à communiori Scotistarum & fufè ab ipso proponitur ac flabilitur. *Sed facite responderetur* concedendo quod calefactio actiua igni & frigeffectio actiua conueniat aquæ naturaliter sic, ut violentaretur saltem priuatiue, ut ait Maffrius, si impediretur ab istis actionibus, eo quod illæ actiones conueniant illis ut sunt actiua: sed nego consequentiam, quod scilicet inde sequatur principium actiuum, quia tale, esse naturam, prout natura definita est à Philosopho. Ad cuius probationem dico, quod illud quidem sit natura, à quo habet motus, quo mouetur mobile esse naturalis ipsi mobili & non esse ipsi violentus nec neuter, calefactio autem quo calefacit Ignis non est motus, quo mouetur ipse ignis; unde principium, ratione cuius competit Igni, non debet esse natura. Similiter frigeffectio actiua non est motus, quo mouetur aqua, sed calefactio passiuæ, & propterea principium actiuum, ratione cuius competit ipsi calefactio actiua, non potest esse natura, prout natura definitur à Philosopho: & sane si calefactio, qua ignis calefacit alia subiecta, esset naturalis, hoc est proueniens à natura, prout natura describitur à Philosopho, male negaret Philosophus mouentia non mota esse considerationis physica: nam ignis ut calefaciens alia subiecta est mouens non motum.

Responderi potest secundo negando calefactionem actiuam, aut frigeffectioem esse motus naturales igni, aut aquæ, prout motus naturalis opponitur violento, sed sunt naturales ipsis prout motus naturalis opponitur motibus supernaturalibus & motibus liberis; nec refert quod si impedirentur ab ipsis, essent in statu violento priuatiuo, quatenus scilicet non haberent aliquid, quod connaturaliter exigerent, quia hinc non sequitur, quod istæ actiones sint motus naturales, prout motus naturalis opponitur violento, quia reuera non sunt motus, cum non sint actus mobilis, sed potius mouentis.

16. *Obiicies quarto* ex eodem Maffrio plures auctoritates Philosophi, quibus significat principium actiuum etiam esse naturam: sed Responderetur breuiter ad omnes generaliter, Philosophum non vno modo & sensu semper capere naturam, sed aliquando in vno sensu, aliquando in alio, ut ex secundo Physicorum capite secundo patet. Quando ergo vocat principium actiuum naturam, non capit naturam, prout ipsa definit principium motus & quietis, sed quatenus significat principium actiuum naturaliter prout natura distinguitur ab arte aut proposito, quas duas naturæ acceptiones aduertit Scotus questione prologi num. 25.

Obiicies quinto ex eodem: Scotus illa ipsa questione prologi eodem num. 25. admittit principium actiuum esse naturam, prout natura definitur secundo Physicorum, dicit enim: non correspondet omni passiuo naturaliter principium actiuum, quod sic sit natura, (hoc est quod sit natura, prout natura describitur secundo Physicorum) quia multa sunt naturaliter receptiua alicuius perfectionis, cuius non habent principium intrinsecum actiuum. Ergo principium actiuum est natura, prout natura definitur secundo Physicorum. Probatur consequentia, quia alias non daret Scotus pro ratione, cur omni passiuo naturali, non corresponderet principium actiuum, quod esset natura definita à Philosopho, quod multa essent receptiua perfectionum, quorum non haberent principium intrinsecum actiuum: sed potius deberet dare pro ratione, quod principium actiuum non sit natura sic.

Responderetur, de mente Scoti clarè patere ex locis citatis pro conclusione; unde Maffrius ipse faretur ipsum magis inclinare in nostram conclusionem, quam in oppositum.

Ad locum autem iam oppositum negatur consequentia cum sua probatione, quia sufficiebat Scoto ostendere ex quocumque capite, quod principium intrinsecum actiuum,

quod esset natura sic definita, non posset correspondere quicquamque passiuo naturaliter, nec erat necesse, quod ostenderet id, ex quocumque capite posset ostendi; imo melius id ostendit per hoc, quod non inesset principium actiuum intrinsecum omni illi, quod est receptiuum perfectionis, quam per hoc quod principium actiuum non esset natura, quia de hoc controuerti poterat, ut de facto controuertitur, de illo autem nullo modo: vniuersaliter autem melius soluitur vna difficultas sine dependentia à controuersia particulari, si potest solui, quam cum dependentia.

Quæres, cur Philosophus voluerit definire solum principium passiuum motus, non verò actiuum.

Respondeo, quia voluit solum considerare motum naturalem ut distinguitur à motu violento & neutro, & quia voluit agere de corpore, ut mobili, & non ut motiuo.

Cur definiuit Philosophus solum principium passiuum.

QVÆSTIO III.

Quibusnam conueniat ratio Naturæ.

17. *Quæritur* ex dictis utraque questione precedenti, non sit difficile colligere huius questionis resolutionem, tamen maioris claritatis gratia, hic distinctius decidenda videbatur.

CONCLUSIO I.

Materia prima est natura secundum quod describitur à Philosopho. Hæc est communis cum Scoto 2. d. 15. & D. Thoma super secundum Physicorum capite secundo, quos sui & recentiores fere omnes sequuntur contra Valles contr. 11.

Materia prima est natura.

Probatur primo autoritate Philosophi eodem capite tex. 10. & 11. ubi expresse asserit materiam esse naturam.

Probatur secundo ratione, quia ipsi conuenit tota definitio naturæ supra posita: est enim principium motus & quietis eius, in quo est primo, per se, & non per accidens, est enim primo per se & non per accidens in composito substantiali, & propter inclinationem suam ad formam substantialem est principium physicum, cur motus generationis substantialis, quo dicitur moueri passiuè compositum generatum, in quo est, sit naturalis & non violentus, nec neuter.

Dices: Ille motus generationis non est subiectiue in composito, sed in materia prima: ergo materia non est principium motus naturalis vilius, qui est in composito, cui inest ipsa materia: sed requiritur ad naturam, quod sit principium talis motus: ergo materia non est natura prout natura describitur à Philosopho.

18. *Respondeo* (quidquid sit de antecedenti, de quo alias) distinguendo consequens, qui est in composito subiectiue, transeat consequentia: qui est in eo denominatiue, nego consequentiam, & similiter distingo subsumtum: sed requiritur ad naturam, quod sit principium motus, qui est subiectiue in composito, nego subsumptum ex suppositione antecedentis: qui est in ipsa denominatiue vel subiectiue, concedo subsumptum, & nego consequentiam, quia motus ille generationis, cuius materia est principium, si non sit subiectiue in composito, certum est quod sit in illo denominatiue, nam denominatur ab eo compositum generari & generatum, ut est evidens, & in omni sententia multa denominantur à formis, quæ non sunt in ipsis subiectiue. Sic enim in sententia eorum, qui subiectant quantitatem in materia prima, substantia composita & forma substantialis denominantur quanta à quantitate quæ in ipsis non subiectatur, & in omni sententia qualitates sic denominantur ab eadem, cum tamen in ipsa non subiectantur.

Adde ad hæc pro ulteriori probatione conclusionis, & solutionis huius replicæ, materiam etiam esse principium physicum partiale, cur aliquis motus subiectatus etiam in composito sit naturalis: nam motus, quo subiectiue mouetur oculus ad visionem, habet etiam esse naturalis à materia ex eo, quod materia etiam inclinatur ad illum motum, nam si non inclinaretur, sed ab horreret ab illo, profecto

Obiectio quinta.

perfecto esset motus violentus non minus quam motus quo mouetur compositum ad formam, à qua abhorret ipsius forma, est motus violentus, verbi gratia motus aquæ ad calorem.

19. *Obiicies primo* aliquas auctoritates Philosophi in specie videndas apud *Auerfam & Mastrum*, quibus videtur significare, quod materia non sit natura. Sed cum clare teneat oppositum loco citato pro conclusione, explicandus est cum communi, & dicendum quod solum velit materiam non esse tam perfecte naturam, quam forma; aut quod non sit natura, prout natura capitur pro principio actiuo determinato ad particulares actiones: quod potest esse verum quamuis esset proprie natura, prout natura describitur supra ut patet.

Obiicies secundo: quod est in potentia ad naturam non est natura: materia est in potentia ad naturam, nempe ad formam, ergo non est natura.

Respondetur negando maiorem: sicut enim vnum principium ex tribus principiis rerum potest esse subiectum alterius: ita vna natura potest esse subiectum alterius, & consequenter in potentia ad illam recipiendam.

20. *Obiicies tertio*: quod demonstratur esse, non est natura, sed materia demonstratur esse: ergo non est natura.

Respondetur primo, hoc argumento æque probari, quod forma non esset natura contra aduersarios, quia tam demonstrabilis est forma quam materia, imo vix vnum ex ipsis demonstrari potest absque altero. Vnde

Respondetur secundo negando maiorem, aut potius illam distinguendo: quod demonstratur à priori, concedo, quia nihil prius competit rei, quam ipsamet natura, vnde non habetur medium à priori, per quod demonstrari possit, & in hoc sensu solo naturam dari est indemonstrabile: quod demonstratur à posteriori, non est natura, nego maiorem, & similiter distinguo minorem: materia demonstratur esse à priori, nego, à posteriori, concedo, & nego consequentiam.

Obiicies quarto Materia non est causa motus: ergo non est natura. Probatur antecedens, quia si esset causa, maxime esset causa materialis: sed non est causa materialis, quia non est subiectum motus: motus enim cum sit accidens, subieciatur in composito & non in materia.

Respondetur negando antecedens, cuius oppositum patet ex fundamento nostræ conclusionis: ad probationem nego minorem, & ad probationem dico primo, quod materia sit subiectum mutationis, per quam mutatur ad formam substantialem: nec refert quod illa mutatio sit accidens, quia aliqua accidentia respectu immediate subieciuntur in materia prima.

Dico secundo, quod principium materiale motus non debeat esse subiectum istius motus; sed sufficit quod sit ratio, cur compositum moueatur naturaliter tali motu; sicut nec principium actiuum debet esse principium quod motus secundum aduersarios, sed sufficit quod sit principium quo, hoc est, ratio physica, ob quam conuenit composito habere talem motum determinatum, qui sit secundum suam inclinationem.

21. *Obiicies quinto*. Vnius rei vnica est natura: ergo cum forma sit natura, materia non potest esse natura: alias compositum non vniam tantum, sed duas haberet naturas.

Confirmatur, quia nomen naturæ significat perfectionem: ergo non conuenit materia, quæ est ens imperfectissimum.

Respondetur, distinguendo antecedens: vnius rei vna est natura physica, præsertim si res sit physice composita, nego antecedens: vna est natura metaphysica, quatenus natura conuenit cum essentia rei, concedo antecedens, & nego consequentiam; nec est inconueniens, quod compositum physicum, sicut habet duas partes physicas, ac duo principia prima physica in facto esse, habeat etiam duas naturas physicas, secundum quod descripsit Philosophus naturam.

Ad confirmationem nego consequentiam, quia materia non est tam imperfecta, quin perfectio naturæ ut sic, quatenus descripta est à Philosopho, conueniat ipsi.

22. *Forma physica, etiam anima rationalis, qua rationalis, & quatenus est principium intellectionum & volitionum, est natura, quatenus natura descripta est à Philosopho.* Hæc etiam est communissima cum Authoribus præcedentis Conclusionis contra *Simplicium* in proemio de anima, *Albertum magnum* 2. *Physicorum capite primo*, *Andream Cuspinum lib. 3. questionum Peripateticarum questione prima*, putantes animam non esse naturam.

Probatum Conclusio tum auctoritate Philosophi 2. *Physicorum c. 1.* ubi absolute ait formam ut sic, nulla excepta, esse naturam: tum quia cuiuslibet formæ, etiam animæ rationali, conuenit esse principium motus naturalis compositi, in quo inest: nam forma ignis est principium, cur motus ignis ad calorem sit ipsi potius naturalis, quam motus ad frigus; & forma aquæ est principium, cur frigidatio sit ipsi potius naturalis, quam calefactio; & anima vegetatiua est ratio, cur nutritio & accretio conueniat naturaliter plantis potius quam aquæ; & anima sensitiua in bratis est ratio, cur conueniat ipsis naturaliter & nutritio & augmentatio, & etiam operationes sensitiuæ; & denique anima rationalis in homine est ratio cur conueniat ipsi & nutritio & augmentatio & operationes etiam sensitiuæ; neque enim solummodo est principium operationum spiritualium intellectus & voluntatis: suppono enim ex dicendis in libris de anima, non esse aliam in homine animam præter rationalem.

Deinde, etiam homo mouetur naturaliter motibus intellectionis & volitionis & habet inclinationem ad illas, illæque sunt pro hoc statu saltem, dependentes à corpore; & anima, ut rationalis, est principium quo, ratione cuius illi motus sunt ipsi naturales: ergo anima, etiam ut rationalis, est natura.

23. *Obiicies primo*. Natura debet esse principium passiuum, sed quamuis alia formæ substantiales habeant rationem principij passiuum; anima tamen non habet, sed rationem principij actiuum: ergo anima non est natura.

Respondetur negando minorem: & sane est eadem ratio quantum ad hoc de anima ac aliis formis: omnis autem forma, etiam anima, est principium, quo conueniant composito aliqui motus naturaliter, hæc est cum inclinatione; etiam si isti motus non prouenerent effectiue ab ipsamet forma aut anima; quod sufficit, ut habeant rationem principij passiuum respectu motuum illorum.

Obiicies secundo Natura est determinata ad vnum, sed anima non est determinata ad vnum, quandoquidem animalia variis motibus moueantur sursum, deorsum, circulariter, progressiue: ergo anima non est natura.

Respondetur distinguendo maiorem: ita ut vnus solus motus debeat competere naturæ, nec possit habere alios, nego maiorem: nam aqua à sua natura habet moueri naturaliter ad frigiditatem & humiditatem & ad ubi deorsum sub aëre; nec est assignabile vllum corpus naturale, quod non habeat plures motus sibi naturales ex natura suarum ut cuiusque composito constanti naturis, aliqui motus sunt naturales, non vero omnes, sed aliqui etiam sunt violenti, transeat maior; & concessa minori, nego consequentiam. Itaque illud axioma, quod natura sit determinata ad vnum, vel intelligitur de natura, non prout natura definitur à Philosopho, sed prout distinguitur natura ab agente libero, ita ut sensus sit, quod agens naturale non liberum ita determinetur ad vnum, quando debet applicari, ut non possit desistere ab actione, cuius oppositum conuenit agenti libero: & in hoc sensu axioma non facit ad propositum; vel intelligitur de natura, ut hic definitur, & tum sensus est, quem dixi, quod natura rationalis cuiuscumque compositi aut substantiæ sit determinata ita ad certos motus, ut alij motus ipsi sint violenti; & quamuis hoc sit verum, nihil inde inferitur contra conclusionem.

24. *Obiicies tertio*, ad probandum quod anima rationalis, saltem qua talis, reduplicatiue & secundum quod est principium operationum ac motuum solis hominibus conue-

Forma
physica
est naturæ
etiam ani-
ma ratio-
nalis

conue

conuenientium, non sit natura. Omnis natura vel est subiectum, vel est in subiecto, ut patet ex diuisione naturæ, quam habet Philosophus capite primo huius libri: sed anima rationalis non est subiectum, nec in subiecto, cum creetur independentem à subiecto.

Con firmatur: quia forma, quæ est natura, debet educi à potentia materia, & nequit naturaliter conseruari absque materia: sed anima non educitur à potentia vilius subiecti, & conseruatur naturaliter absque omni subiecto.

Respondetur distinguendo maiorem: in subiecto cum dependentia ab ipso quoad esse, aut conseruari, nego maiorem: est in subiecto aliquando informando ipsum absque tali dependentia, concedo maiorem; & nego minorem, nimirum quod anima non sit taliter in subiecto, & ex hoc nego maiorem *Confirmationis*.

Obiicies quarto ad idem: anima rationalis ut rationalis præcise, & ut est principium operationum soli homini conuenientium, non est principium operationum aut motuum naturalium: ergo ut sic non est natura. Probatur antecedens quia non est principium ut sic aliarum operationum quam intellectus ac volitionis; sed hæc non sunt operationes naturales, id est physica, quia alias Angelus haberet operationes ac motus sic naturales, & consequenter esset considerationis physica, ergo ut sic non est natura.

25. Respondeo negando antecedens cum minori probationis: quia intellectus, & volitio, quas habet anima coniuncta, sunt operationes naturales ac physica, tum quia sunt operationes, quibus denominatur operari, & moueri substantia corporea, nam homo denominatur intelligere & velle: tum etiam quia licet secundum se sint spirituales, tamen habent adhuc dependentiam à phantasmatibus, quamdiu exercentur ab anima coniuncta, quod sufficit, ut dicantur materiales sufficienter ad hoc, ut sint considerationis physica; ex quo patet non esse idem de ipsis, ac de intellectibus ac volitionibus Angelicis dicendum, quia hæc nec apte nata sunt denominare substantiam corpoream operantem aut motam, nec habent dependentiam à phantasmatibus quoad fieri, aut conseruari. Nec video qui circa hoc vltius possit controuerti, nisi reducendo rem ad quæstionem de nomine.

Aduerto autem non sufficienter probari à *Complutensibus disput. 7. q. 5. m. 30.* animam rationalem, quæ talem, esse naturam ex eo, quod sit forma informans materiam aut corpus organicum, & consequenter pars intrinseca hominis: nam quamuis esset talis, non esset natura, nisi conueniret ipsi esse principium motus, & quietis naturalis. Melius ergo id probant *n. 31.* ex eo, quod ut rationalis sit principium fletus, risus, admirationis, quæ sunt operationes corporeæ. Et hinc posset responderi ad vltimam hanc obiectionem alio modo negando antecedens, & maiorem probationis, quia ut sic, est principium, ut iam dictum est; admirationis, fletus, risus, &c.

CONCLUSIO III.

26. Ipsum totum compositum non est natura ut hic definitur natura, nec etiam forma totalis metaphysica eius quæ est ipsamet essentia eius in abstracto considerata, verbi gratia humanitas respectu hominis: bene tamen forma totalis substantia corporea completa, simplicis (si daretur talis) esset natura, ut hic d. finitur.

Prima pars est communissima, & patet quia tale compositum, præsertim si sit completum, non inest alicui, cui esset principium motus & quietis; natura autem ut hic definitur debet sic inesse alicui, ut patet ex ipsamet definitione.

Secunda pars est *Auerse qu. 9. §. 6. Amici hic, & Complutensium disp. 7. num. 44. contra Euentem hic q. 1. art. 8. & Mastrinum disp. 6. art. 1.*

Probat primo auctoritate Philosophi hic *c. 1.* ubi cum præmisisset materiam esse naturam, ac etiam formam, dicit: quod autem ex his, natura quidem non est, sed à natura. Sed certum est non solum compositum in concreto metaphysico, verbi gratia lignum, sed etiam for-

mam totius seu naturam eius in abstracto metaphysico consideratam, nempe ligneitatem realiter componi, & fieri ex partibus non minus, quam ipsum lignum: ergo secundum Philosophum nec lignum, nec ligneitas, nec homo, nec humanitas est natura.

Probat secundo, quia reuera forma totius seu quidditas composita non est principium primum physicum motus, & quietis, quandoquidem præsupponat alia principia physica, ex quibus fit, nempe materiam, & formam; sed natura prout definitur à Philosopho, debet esse principium primum motus, & quietis, ut patet ex eius definitione: ergo non est natura.

Tertia pars non proponitur per se ab illo quod sciam, sed est conformis iis, quæ dixi in præmio; quia reuera illa substantia simplex completa esset considerationis physica, & haberet principium motus, & quietis naturalis ad accidentia sibi connaturalia: ergo deberet constare natura; quæcumque enim substantia habet motus naturales, & est considerationis physica, vel debet esse natura vel constare natura: sed illa substantia non esset natura, propter rationes primæ partis: ergo deberet constare natura: sed non constaret natura, quæ esset pars physica, ut materia aut forma, alioquin non esset simplex, & incomposita, ut supponitur, nec potest alia natura, qua constaret, assignari, præter formam totius seu quidditatem metaphysicam suam: ergo talis forma eius est natura.

Confirmatur, quia neque auctoritas, neque ratio secundæ partis impedit veritatem huius partis: non quidem auctoritas, quia illa quidditas non est composita ex naturis: non etiam ratio quia illa est primum principium motus naturalis conuenientis tali substantiæ, quandoquidem non præsupponat aliud principium: ergo nihil impedit quo minus sit natura, prout natura est definita à Philosopho.

28. Obiicies primo contra secundam partem. In toto composito recipiuntur omnia accidentia absoluta, & sunt consequenter in illo motus naturales, quibus mouetur ad illa accidentia: ergo est principium passuum in se istorum motuum: sed hoc sufficit ut sit natura: ergo.

Respondeo distinguendo consequens: est principium passuum primum istorum, nego; secundum, transeat consequentia, & nego hoc sufficere ut sit natura. Quando vero *Scotus* vocat quidditatem compositi naturam eius, non loquitur de natura, prout hic definitur, sed in alio sensu ex multis, quibus accipitur nomen natura, ut patet ex dictis in initio huius disputationis: & per hoc patet ad omnia quæ contra hanc partem congerit *Mastrinus*.

Obiicies contra tertiam partem. Si quidditas talis substantiæ posset vocari natura, & primum principium motus competentis naturaliter ipsi, sequeretur quod materia prima non esset primum principium physicum motus; nec consequenter natura, sed potius quidditas ipsius natura dici deberet, sed hoc est contra primam conclusionem: ergo talis quidditas non est natura.

Respondeo, negando sequelam: cum enim materia prima insit physico corpori, & sit etiam ipsum principium physicum motus naturalis, bene vocari potest primum principium physicum: & licet possit abstrahi ab ipsa sua quidditas: tamen non est necesse ut fiat illa abstractio, ut intelligatur materia habere rationem naturæ; unde quidditas illa, & materia censenda sunt vna natura realis, & physica, quamuis ratione distinguantur. Ut autem consideretur corpus simplex habere naturam, quandoquidem non sit natura, ut concipitur in concreto, debet abstrahi ab ipso sua quidditas, & illa sic abstracta debet dici esse natura respectu ipsius; nec potest reduci ad aliquid aliud, quod sit natura, sicut quidditas materiæ reducitur ad ipsam materiam, quæ est natura secundum se considerata.

CONCLUSIO IV.

29. Nec priuatio nec accidens vllum, nec quidditas Angeli est natura, prout hic describitur natura. Hæc est communissima, & patet de priuatione, tum quia hæc non est causa motus; natura autem dicitur non solum principi

Nec priuatio nec accidens vllum, nec quidditas Angeli est natura.

Compositum non est natura nec forma totalis metaphysica eius.

principium, sed causa motus; tum & præcipue quia priuatio per se non est causa, cur motus dicatur naturalis compositus aut rei motus, nisi quatenus priuatio supponit inclinationem: unde si per impossibile esset priuatio formæ absque tali inclinatione, profecto motus ad talem formam non esset naturalis, & si posset esse motus subiecti inclinari ad formam absque priuatione, motus esset naturalis: ergo priuatio non est natura.

Probaturs etiam de accidentibus, quia nullum accidens per se primo inest enti mobili, sed natura debet inesse per se primo tali enti: ergo nullum accidens est natura.

Probaturs tertia pars de quidditate Angeli: quia non est principium motus corporis, quandoquidem Angelus tali motu non moueatur per se: sed in definitione naturæ hic definitæ intelligitur per motum motus corporeus, ut patet, tum ex communi interpretum sensu, tum etiam quia Philosophus egit de natura, quæ est considerationis physica, qualis non est quidditas Angelica, ut patet.

Obijces contra secundam partem. Quantitas Eucharistica mouetur naturaliter ad qualitates aliquas, & ad ubi deorsum, ut patet experientia: ergo habet principium talis motus, & consequenter naturam, quia natura est principium motus naturalis.

Respondeo negando antecedens: quantitas enim ex se est indifferens ad quaecumque qualitatem & quodcumque ubi, nec potest assignari ratio cur aliqua qualitas aut ubi esset ipsi perfectio: & quamuis experientia constet, quod moueatur deorsum quantitas Eucharistica, & quod videatur reducere se ad aliquas qualitates, quibus priuabatur, remotis impedimentis, tamen isti motus non debent adscribi ipsi quantitati per se, sed substantiæ, cui debeatur illa quantitas: quamuis enim illa substantia non existat atque adeo non possit realiter principiare illos motus, neque passive neque actiue, tamen Deus intuitu eius concurrat ad omnes motus, ad quos ipsamet concurreret ad cooperiendum mysterium Eucharisticæ: sicut supplet defectum materiæ ad generationes, quæ fiunt ex illis speciebus, quæ generationes alias succedere non possent ob defectum materiæ, ut patet.

CONCLUSIO VLTIMA.

31. Materia & forma conueniunt vniuoce in ratione naturæ tam bene, quam conueniunt ratione partis aut substantiæ incompletæ. Hæc conclusio hoc modo proposita vix negari potest, & videtur esse *Masrij disput. 6. a. 2.*

Probaturs autem, quia utraque est principium passiuum motus naturalis, ut patet ex dictis, & ex hoc capite utraque est natura: ergo conueniunt vniuoce in ratione naturæ ut sic, tam bene quam conueniunt in ratione substantiæ incompletæ. Quod si forma esset principium actiuum motus naturalis, & materia passiuum; fortassis esset aliqua difficultas, quia posset aliquis dubitare, an possit ratio principij motus, prout competit naturæ præcisè, abstrahi à materia & forma; at cum utrumque sit principium passiuum & fortassis etiam actiuum motus, ut supra insinuaui, tollitur hæc difficultas.

32. Dices: materia & forma sunt primo diuersa: ergo non conueniunt in aliquo vniuoce conceptu.

Respondeo hanc difficultatem non esse contra conclusionem, prout hic proposita est, quia si non obstante illa diuersitate possunt conuenire in ratione substantiæ incompletæ, possunt etiam conuenire in ratione naturæ: quod si illa diuersitas impediatur, quo minus conueniant vniuoce in ratione substantiæ incompletæ, transeat quod etiam impediatur, quo minus conueniant vniuoce in ratione naturæ; nec in conclusione diximus absolute, quod conueniant in ratione naturæ vniuoce, sed tam bene quàm in ratione substantiæ incompletæ: absolute autem loquendo dicendum puto, quod conueniant in ratione substantiæ incompletæ vniuoce, & consequenter in ratione naturæ, quia nihil prorsus impedit quo minus quemadmodum ex substantiis completis pluribus potest abstrahi vna ratio vniuoce substantiæ completæ ut sic; ita etiam ex substantiis incompletis pluribus possit abstrahi vna ratio vniuoce substantiæ

incompletæ ut sic: & sane sic supponitur communiter quod ab omnibus animabus abstrahatur ratio animæ ut sic, licet omnes animæ sint substantiæ incompletæ: nec refert quod forma, & materia sint magis diuersa quam plures animæ, quia hoc non obstante posset ab ipsis abstrahi aliqua ratio communis.

Nec refert etiam *Scotum* dicere in 2. d. 12. q. 1. num. 26. quod materia & forma sint primo diuersa: quia, ut bene ibidem aduertit Scholasticus, non vult quod per hoc non conueniant vniuoce in aliquo conceptu positivo, quandoquidem ipsummet ens de eis dicitur in quid; sed solum vult, quod nihil materiæ, qua materia est reduplicatiue, includatur in forma, & nihil formæ, qua forma est reduplicatiue, sit de conceptu materiæ, quod verissimum est; nec aliud probat ratio *Scoti* ibidem, ut videre est ex ipso textu.

QVÆSTIO VLTIMA.

Quomodo distinguitur Natura ab arte, & an ars possit efficere opera naturæ.

33. Per artem aut intelligitur hic facultas illa industria acquisibilis, qua mediante quis est facilis ad aliqua facienda mediante cognitione cum maiori dexteritate quàm alias fecisset, ut ars saltandi, & sonandi; aut forma quæ inducitur per huiusmodi facultatem, ut dispositio illa corporis, à qua habet esse rotundum, aut quadratum.

CONCLUSIO I.

Ars distinguitur à Natura per hoc quod natura per se primo inest compositis, aut substantiæ mobili; ars vero non nisi per accidentis; & per hoc etiam quod motus substantiæ mobilis dicatur ipsi naturalis, & secundum inclinationem à natura, non vero ab arte. Hæc est communis, & patet prima pars: quia reuera natura inest per se primo tali composito ac substantiæ, ut patet ex definitione; ars vero non inest per se primo rei, quæ mouetur, neque etiam quæ mouet, cum sit accidens eius.

Patet etiam secunda pars, quia à natura sine dubio habet motus, quod sit naturalis mobili, ut patet ex dictis; sed motus non habet esse naturalis, ut provenit ab arte; tum quia motus proveniens ab arte posset esse contra naturam mobilis, tum quia si sit secundum inclinationem in mobilis, esset talis quamuis non proveniret ab arte. Est etiam alia differentia inter naturam, & artem, quod motus non proveniat ab arte quoad substantiam, sed solum quoad modum: nam saltatio hæc illac, sursum, deorsum, quantum ad substantiam posset haberi absque arte; per artem autem habetur illa saltatio cum quodam ordine, & facilitate; sed à natura provenit motus quoad substantiam.

CONCLUSIO II.

34. Ars non potest efficere opera naturæ, nisi quatenus posset ostendere, quomodo actiua naturalia possent applicari passivis naturalibus. Hæc est etiam communis, & patet quia vel ars consistit in cognitione, quam habemus de modo faciendi aliquas res naturales, siue habituali siue actuali, vel in facilitate applicandi iuxta cognitionem res illas naturales, ex quibus alia res fiunt, vel in dispositione aliqua corporum, ratione cuius fieret, ut sequerentur res naturales, quæ alias non sequerentur: sed quocumque ex his modis capiatur, non potest facere opera naturæ, nisi applicando actiua passivis: ergo, &c. Probaturs minor, quia si capiatur pro cognitione, certum est, quod non faciat nisi directivè, & quod directio illa vertetur circa res, quæ ex natura sua, si applicentur, habent virtutem producendi illas res quæ fiunt. Si autem capiatur pro facilitate applicandi res illas, ex quibus alia res fiunt; illa facilitas non facit illas res, nisi per modum principij applicantis, & res applicatæ sunt, quæ ex natura sua faciunt illas alias res, unde, si sic applicarentur absque arte, facerent illas res. Si capiatur etiam tertio modo pro dispositione illa corporum, illa non potest habere aliam causalitatem, quam applicatiuam ac dispositivam; & res ipsæ quæ

Quomodo materia, & forma sint primo diuersa.

Quomodo distinguitur à natura.

Quomodo ars potest efficere opera naturæ.